

r. NISTRU

ANALIZĂ JURIDICĂ

gov.md (Official website)

MECANISMELE ONU DE PLÂNGERI INDIVIDUALE CA ALTERNATIVĂ LA CTEDO PENTRU PROTEJAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ

Chișinău, 2025

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Autori:

Vlad Batog, Stagiatar Promo-LEX, Masterand la École Normale supérieure;
Vadim Vieru, Avocat, Director de Program Promo-LEX;

Coordonatoare de ediție: Olga Manole

Design grafic și machetare: Marina Bejenari

Acest document a fost elaborat de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar oferit de National Endowment for Democracy, Fundația Soros Moldova și Uniunea Europeană. Opiniile exprimate în document aparțin exclusiv autorilor și Asociației Promo-LEX; acestea nu pot fi interpretate sub nicio formă ca reflectând opinia și poziția National Endowment for Democracy, a Fundației Soros Moldova și a Uniunii Europene.

I. CONTEXT ȘI MIZELE SUBIECTULUI

Regimul nelegitim de la Tiraspol întreține un climat de injustiție la care cetățenii Republicii Moldova aflați în stânga Nistrului sunt supuși. În lipsa posibilităților de a-și revendica și apăra drepturile omului - adeseori recunoscute/prevăzute abia formal sau deloc de așa-zisa legislație transnistreană - de care ar trebui să beneficieze, victimele regimului de la Tiraspol apelează îndeosebi la mecanisme internaționale de protecție a drepturilor omului - printre care în special Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare, "CEDO").

Or, declanșarea războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei a cauzat excluderea/retragerea Rusiei din rândul Statelor membre ale Consiliului Europei. Astfel, pentru faptele săvârșite după 16 septembrie 2022¹, Rusia nu mai poate fi atrasă la răspundere de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului ("CtEDO"). În opinia noastră, acest statu-quo ar putea accentua fenomenul de impunitate existent în regiunea transnistreană, a căror victime deseori vedeau CtEDO ca singura lor speranță de-a obține dreptate în ciuda "vidului juridic"² pe care-l reprezintă stânga Nistrului.

În mod cert, drepturile omului se materializează prin intermediul plângerilor individuale. Normele internaționale, care în caz contrar ar părea formale și abstracte, sunt puse în aplicare prin intermediul acestor proceduri. Altfel spus, atunci când sunt raportate la situația reală a unei persoane, standardele juridice cuprinse în tratatele internaționale privind drepturile omului își găsesc cea mai directă aplicare. Or, în măsura în care Republica Moldova nu este responsabilă în fața CtEDO de fărâdelegile comise în regiunea transnistreană decât în limita obligațiilor pozitive pe care și le asumă în lumina articolului 1 CEDO (despre care am scris anterior și asupra cărora nu vom reveni aici), retragerea competenței Curții de a cunoaște cereri înaintate împotriva Rusiei riscă să priveze drepturile omului garantate de către Convenție de orice aplicare *in concreto*.

Prin consecință, această conjunctură ne invită să explorăm alte mecanisme internaționale ce-ar putea asigura respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană. Astfel, prezentul articol își propune sarcina principală de a prezenta mecanismele de plângeri individuale ale Organizației Națiunilor Unite ca potențial înlocuitor sau continuator al jurisprudenței CtEDO în ce privește responsabilizarea Federației Ruse pentru fărâdelegile regimului separatist din stânga Nistrului. Subsidiar, vom discuta și despre dinamica Republicii Moldova în fața acestor mecanisme.

---

1 CtEDO, *Resolution of the European Court of Human Rights on the consequences of the cessation of membership of the Russian Federation to the Council of Europe in light of Article 58 of the European Convention on Human Rights*, Rezoluție, 22 martie 2022. Accesat la 17 septembrie 2025. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Resolution_ECHR_cessation_membership_Russia_CoE_ENG

2 M. Bielawski, N. Popescu, *Human rights and frozen conflicts in the eastern neighbourhood*, Parlamentul European, 7 noiembrie 2007, pg. 6. Accesat la 17 septembrie 2025. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385538/EXPO-JOIN_ET\(2007\)385538_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2007/385538/EXPO-JOIN_ET(2007)385538_EN.pdf).

II. INTRODUCERE GENERALĂ ÎN MECANISMELE DE PLÂNGERI INDIVIDUALE ALE NAȚIUNILOR UNITE

Organizația Națiunilor Unite ("ONU") are ca scop, *inter alia*, promovarea și încurajarea respectului pentru drepturile omului³. Astfel, ONU a dezvoltat mai multe mecanisme de plângeri individuale menite să implementeze acest scop. Acestea nu sunt cunoscute destul publicului larg din Republica Moldova, motiv pentru care ținem să le prezentăm pe fiecare în parte atât general, cât și din perspectiva aplicării acestora în regiunea transnistreană. Mai putem menționa că unele dintre agențiile internaționale ale ONU - precum UNESCO în cadrul procedurii 104 - au dezvoltat propriile mecanisme de plângeri individuale, pe care nu le vom explica aici.

A. Procedura plângerii în fața Consiliului Drepturilor Omului

Denumit înainte *procedura 1503*⁴, acest mecanism reprezintă singurul mijloc universal pentru respectarea drepturilor omului. În acest sens, Consiliul Drepturilor Omului ("CDO") este competent *ratione personae* să examineze plângeri înaintate împotriva oricărui Stat membru ONU, indiferent dacă cel din urmă ar fi ratificat sau nu un anumit tratat ce privește drepturile omului sau, *a fortiori*, dacă ar fi formulat o rezervă vizând limitarea aplicabilității acestuia. Referințele pentru reclamarea încălcărilor drepturilor omului sunt Carta ONU, Declarația Universală a Drepturilor Omului și alte tratate internaționale privind drepturile omului.

Totuși, CDO va examina doar plângerile ce vizează încălcări grave și îndelungate ale drepturilor omului. Cu toate că nu există o definiție juridică clară ce-ar încadra câmpul de aplicare al procedurii, ne putem referi la *travaux préparatoires* (materiale premergătoare) ale procedurii 1503 ce precizează că mecanismul vizează nerespectarea unor drepturi de natură civilă, politică, economică, socială sau culturală, comisă în orice loc al planetei și sub orice circumstanțe, chiar și în cadrul unor conflicte armate.

Mai mult decât atât, faptele trebuie să trimită la mai multe încălcări, în adresa mai multor victime, răspândite pe o anumită perioadă minimă de timp și ce prezintă un caracter deosebit de inuman și degradant. În final, se constată și existența unui prag de gravitate aplicabil încălcărilor, ce se consideră împlinit în momentul în care faptele descriu violări atât de importante încât acestea *nu mai pot fi considerate drept cazând exclusiv sub incidența jurisdicției naționale a Statelor*.

Din exemplele pe care le cunoaștem, putem nota că ar fi considerată admisibilă o plângere referitoare la încălcarea drepturilor omului ce vizează persoane aparținând unei minorități, inclusiv prin evacuări forțate, segregare rasială și condiții de viață inumane. În aceeași ordine, Consiliul ar putea fi sesizat în legătură cu o situație ce descrie degradarea condițiilor din închisori atât pentru deținuți, cât și pentru personalul penitenciar, care duce la violență și decesul unor deținuți. În lumina acestor exemple, am putea considera *a priori* că situația actuală din regiunea transnistreană descrie circumstanțe de-o importanță suficientă pentru a fi considerată de către CDO.

³ Art. 1, par. 3, Carta Națiunilor Unite, 26 iunie 1945, în vigoare obiectiv din 24 octombrie 1945. Accesat 17 septembrie 2025. <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/chapter-1>.

⁴ Consiliul Economic și Social al Națiunilor Unite, *Procedure for dealing with communications relating to violations of human rights and fundamental freedoms*, Rezoluție, nr. E/RES/1503(XLVIII), 1970. Accesat 17 septembrie 2025. <https://digitallibrary.un.org/record/214705?v=pdf>.

Totuși, mecanismul respectiv nu are ca scop principal indemnizarea victimelor pentru prejudiciul suferit, vizând îndeosebi redresarea comportamentului manifestat de către Statul învinuit. Astfel, raportat la situația din regiunea transnistreană, mecanismul plângerii în fața Consiliului Drepturilor Omului al ONU s-ar adevăra nesatisfăcător pentru justițiabilul individual ce încearcă să obțină repararea prejudiciului suferit.

În schimb, o eventuală condamnare a Federației ruse prin intermediul acestui mecanism ar putea contribui la soluționarea conflictului înghețat transnistrean deoarece acesta implică evaluarea situației de către cel mai înalt organ din domeniul drepturilor omului din cadrul ONU, aspect ce conferă deciziei o influență politică notabilă. Totuși, acolo unde confidențialitatea procedurii are drept efect, în mod general, sporirea gradului de cooperare manifestat de către Statul învinuit, același caracter secret ar putea produce efecte adverse în ce privește o plângere adresată Rusiei. Mai exact, confidențialitatea ar priva o eventuală decizia a Consiliului de orice presiune politică adusă de atenția publică ce altminteri ar fi putut încuraja Statul să întreprindă măsuri relevante. Menționăm că CDO *poate* desecretiza anumite cauze din propria sa inițiativă, dar această prerogativă nu a fost folosită decât sumar până acum - o dată în 2006 privind Kârgâzstan și din nou în 2012 în legătură cu Eritrea⁵.

În orice caz, perspectiva sesizării Consiliului rămâne anevoioasă și incertă în lipsa unui catalog al deciziilor accesibil publicului larg. Totuși, începând cu anul 2013, s-au făcut eforturi pentru publicarea anumitor materiale informative ce clarifică - în măsură limitată - anumite aspecte privind procedura în fața CDO⁶.

Statistica disponibilă indică o marjă scăzută a cazurilor ce ajung să fie considerate de către CDO⁷, iar prerogativele de care acesta dispune pentru a asigura respectarea deciziilor sale sunt reduse, fiind limitat la: (i) desecretizarea cazului, (ii) recomandarea Oficiului Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului de a oferi cooperare tehnică, asistență sau consultanță Statului vizat pentru a soluționa situația, (iii) numirea unui expert însărcinat cu monitorizarea și evaluarea situației pentru o perioadă de un an.

Prin consecință, perspectiva utilizării acestui mecanism ONU nu poate fi decât rezervată, mai ales în contextul constrângerilor bugetare cu care se confruntă actualmente Consiliul⁸. Totuși, sesizarea CDO ar putea deveni mai atractivă în viitor, în eventualitatea în care Federația Rusă denunță alte mecanisme opționale de adresare a plângerilor individuale în fața organelor Națiunilor Unite.

5 Max Planck Encyclopedias of International Law, *Complaints Procedure: Human Rights Council*, T. Rathgeber, decembrie 2024, p. 57. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law-mpeipro/e1610.013.1610/law-mpeipro-e1610>.

6 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Human Rights Council Complaint Procedure*, septembrie 2016. Accesat la 17 septembrie 2025. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/ComplaintProcedure/ComplaintProcedurebooklet_E.pdf.

7 În 2010-2011. Max Planck Encyclopedias of International Law, *Complaints Procedure: Human Rights Council*, T. Rathgeber, decembrie 2024, p. 33. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law-mpeipro/e1610.013.1610/law-mpeipro-e1610>.

8 Human Rights Watch, *UN Funding Crisis Threatens Work of Human Rights Council*, 8 iulie 2025. Accesat 17 la septembrie 2025. <https://www.hrw.org/news/2025/07/08/un-funding-crisis-threatens-work-of-human-rights-council>.

B. Procedurile speciale ale Consiliului Drepturilor Omului

Noțiunea de Procedură specială se referă fie la o persoană fizică (numită “Raportor special” sau “Expert independent”), fie la un grup de lucru alcătuit de 5 membri originari din fiecare dintre cele 5 grupuri regionale ale Națiunilor Unite: Africa, Asia, America latină și Caraibe, Europa de Est și Grupul Vestic. Aceștia sunt numiți de către CDO și își exercită mandatul în mod independent și în nume propriu⁹.

La Procedurile speciale se apelează de obicei pentru a examina, monitoriza, consilia și publica rapoarte privind situația drepturilor omului fie în anumite țări sau teritorii, fiind vorba în acest caz de “mandate de țară”, fie în legătură cu un subiect specific analizat la nivel mondial, denumite și “mandate tematice”. În ambele cazuri, acestea activează *pro bono*. În schimb, Biroul Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului le asigură personal și suport logistic pe durata exercitării mandatului.

Mandatele tematice au o durată de trei ani, iar cele de țară - de un an, cu posibilitatea reînnoirii. În prezent, activează 46 de mandate tematice¹⁰ și 14 mandate de țară¹¹. Cu toate că niciun mandat de țară nu vizează expres Republica Moldova, câteva mandate tematice au putut efectua până acum vizite în Moldova¹². În paralel, CDO a înființat pe 7 octombrie 2022 mandatul de țară al Raportului Special privind situația drepturilor omului în Federația Rusă¹³.

În vederea îndeplinirii mandatului deținut, Procedurile Speciale pot întreprinde acțiuni precum:

- ▶ Vizite de țară, pentru care Statele își pot oferi în prealabil consimțământul general prin intermediul unei *standing invitation* (e.g. Republica Moldova), sau să recurgă la aprobări cazuistice - adică să decidă în mod individual asupra acceptării sau refuzării fiecărei vizite în cazul în care aceasta este solicitată de către un mandatar (e.g. Federația rusă)¹⁴;
- ▶ Transmiterea de comunicări în legătură cu cazuri individuale sau generale de încălcări ale drepturilor omului;
- ▶ Contribuirea la dezvoltarea standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului;
- ▶ Efectuarea acțiunilor de advocacy în vederea sensibilizării publicului în legătură cu subiectul mandatului.

În ce privește comunicările, acestea reprezintă scrisori trimise de către Procedurile Speciale către guverne și alte entități, cum ar fi organizații interguvernamentale, întreprinderi, companii militare sau de securitate. În aceste scrisori, experții fac referință la plângerile primite ce documentează încălcări ale drepturilor omului comise în trecut, în curs de desfășurare sau cu caracter potențial. Acestea mai pot avea drept preocupare proiecte de lege, legislația în vigoare, politici publice sau alte practici ce nu respectă dreptul și standardele internaționale în domeniul drepturilor omului. În funcție de urgența lor, acestea pot lua forma unei scrisori de sesizare (*letter of allegation*) sau a unui apel urgent (*urgent appeal*).

⁹ Consiliul Drepturilor Omului, *Code of Conduct for Special Procedures Mandate-Holder of the Human Rights Council*, Rezoluție, nr. 5/2, 18 iunie 2007, art. 3 și 4. Accesat la 17 septembrie 2025 <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Executions/CodeOfConduct.pdf>.

¹⁰ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Thematic Mandates*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://spinternet.ohchr.org/ViewAllCountryMandates.aspx?Type=TM>.

¹¹ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Country Mandates*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://spinternet.ohchr.org/ViewAllCountryMandates.aspx>.

¹² Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Country visits of Special Procedures of the Human Rights Council since 1998*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://spinternet.ohchr.org/ViewCountryVisits.aspx?visitType=all&country=MDA&Lang=en>.

¹³ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Special Rapporteur on the situation of human rights in the Russian Federation*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/en/specialprocedures/sr-russian-federation>.

¹⁴ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Standing Invitations*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://spinternet.ohchr.org/standinginvitations.aspx>

În ce privește conținutul plângerilor, procedura nu necesită ca Statul în cauză să fi ratificat un tratat internațional sau regional privind drepturile omului. Acestea pot fi formulate și adresate Procedurilor Speciale fie de către pretinsa victimă (sau victime), fie de către alte entități precum organizațiile nonguvernamentale ce susțin că posedă informații directe sau fiabile privind încălcările presupuse. În rest, criteriile materiale (privind substanța plângerii) de eligibilitate rămân - probabil în mod intenționat - vagi, oferind Procedurilor Speciale o marjă de manevră largă în interpretarea admisibilității unei plângeri.

Totuși, acest mecanism de plângeri individuale nu poate fi considerat drept o *instanță (cvasi) jurisdicțională*. Mandatarul nu este obligat să dea curs fiecărei plângeri¹⁵, iar comunicările emise nu implică niciun fel de judecată de valoare din partea acestuia - deci nu posedă un caracter acuzator. Ele nu sunt menite să înlocuiască procedurile jurisdicționale la nivel național, iar Procedurile Speciale nu au puterea sau autoritatea de a-și impune opiniile sau recomandările formulate în adresa autorului de încălcări ale drepturilor omului. Din acest motiv, adresarea unei plângeri nu este condiționată de epuizarea căilor jurisdicționale interne de atac¹⁶.

În schimb, scopul comunicărilor este să atragă atenția guvernelor și altor părți implicate asupra presupuselor încălcări ale drepturilor omului și să solicite prevenirea, încetarea și investigarea încălcărilor sau luarea de măsuri corective. Mai mult, Procedurile Speciale vor raporta Consiliului pentru Drepturile Omului despre comunicările trimise și răspunsurile primite - sensibilizând astfel opinia publică în privința cazurilor individuale relevante sau în legătură cu evoluțiile legislative și politice pe care le-au abordat într-o anumită perioadă. Astfel, putem observa că acest mecanism joacă mai mult un rol de influență politică și *advocacy*, subordonând astfel eficacitatea acestuia unor considerente politice ce diferă între State, precum: respectarea/sfidarea dreptului internațional, nivelul de participare în Organizația Națiunilor Unite, reputația internațională a Statului respectiv sau raporturile de putere ce-l vizează.

Raportat la regiunea transnistreană, viabilitatea acestui mecanism este condiționată de specificul mandatelor în vigoare. Astfel, având în vedere spectrul de violări ale drepturilor omului comise în stânga Nistrului, putem menționa următoarele Proceduri Speciale active în momentul redactării prezentului articol:

- ▶ Grupul de lucru privind detenția arbitrară;
- ▶ Raportorul special pentru dreptul la educație;
- ▶ Raportorul special pentru promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare;
- ▶ Raportorul special pentru situația apărătorilor drepturilor omului;
- ▶ Raportorul special pentru tortură și alte pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Chiar și în acest caz, chestiunea imputabilității rămâne un subiect incert în ce privește violările drepturilor omului în regiunea transnistreană. Eventual, aplicând *a pari* raționamentul CtEDO privind jurisdicția extrateritorială exercitată de către Federația rusă în stânga Nistrului, s-ar putea face apel atât la Procedurile Speciale menționate anterior, cât și la Raportorul Special pentru Federația rusă cu intenția de a responsabiliza Federația rusă pentru situația drepturilor omului în regiunea transnistreană.

15 Procedurile Speciale, *Manual of Operations of the Special Procedures of the Human Rights Council*, 11 august 2008, p. 40. Accesat la 17 septembrie 2025. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FDocuments%2FHRRBodies%2FSP%2FManual_August_2008.doc&wdOrigin=BROWSELINK.

16 Procedurile Speciale, *Manual of Operations of the Special Procedures of the Human Rights Council*, 11 august 2008, p. 42. Accesat la 17 septembrie 2025. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.ohchr.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FDocuments%2FHRRBodies%2FSP%2FManual_August_2008.doc&wdOrigin=BROWSELINK.

Totuși, eficacitatea acestui demers este amenințată de poziția geopolitică a Rusiei. Mai mult, deoarece instituția Procedurilor Speciale nu este cunoscută în mod deosebit de către publicul larg, presiunea politică pe care aceasta ar putea crea-o s-ar putea adevăra fără impact. Această ineficiență potențială mai este agravată și de politica de necooperare pe care o manifestă Federația Rusă în adresa Procedurilor Speciale. În acest context, menționăm că Rusia nu a emis un *standing invitation* și blochează toate cererile de vizită parvenite din partea Procedurilor Speciale începând cu războiul din Ucraina¹⁷. În aceeași ordine de idei, mai multe rapoarte au fost deja emise anterior de către Procedurile Speciale în adresa Federației ruse privind degradarea situației drepturilor omului pe teritoriul acesteia¹⁸. Or, aceste eforturi nu s-au scontat cu rezultate tangibile, subminând astfel încrederea în succesul pe care l-ar putea avea în viitor mecanismul plângerilor individuale în fața Procedurilor Speciale în ce privește regiunea transnistreană.

Totuși, acest mecanism ar putea facilita în mod punctual redresarea situației victimelor violării drepturilor omului, mai ales când anumiți factori ce țin de gravitate sau de timp accentuează necesitatea unei intervenții urgente. În acest caz, s-ar încerca constrângerea așa-ziselor autorități de la Tiraspol de a înceta și redresa situații privind încălcări ale drepturilor omului. În această ordine de idei, asociația Promo-LEX a adresat Procedurilor Speciale un Apel Urgent privind cazul lui Vadim Pogorlețchi, un apărător al drepturilor omului deținut ilegal și torturat de mai bine de 3 ani în regiunea transnistreană¹⁹.

În concluzie, niciunul dintre mecanismele expuse anterior nu pare a fi destinat aceluiași rol sau dotat cu aceleași pârghii precum Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

C. Procedura plângerilor individuale în fața organelor de monitorizare a Tratatelor ONU privind drepturile omului

Sub egida Organizației Națiunilor Unite au fost concepute mai multe tratate internaționale ce vizează respectarea drepturilor omului²⁰. Or, problema fundamentală cu care se confruntă cel mai des astfel de instrumente este impunitatea de care beneficiază un Stat ce nu respectă același tratat pe care s-a angajat să-l respecte prin ratificarea acestuia. Acest lucru se datorează faptului că, în cele mai multe cazuri, astfel de acte juridice nu sunt obligatorii (e.g. Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 și alte rezoluții ale Adunării Generale ale ONU). Chiar și în cazul contrariu, acestea abia rareori prevăd și proceduri clare ce-ar permite sancționarea unui Stat pentru nerespectarea tratatului (e.g. Statutul de la Roma din 1998 ce instituie Curtea Penală Internațională).

Pentru a combate acest fenomen, tratatele ONU privind drepturile omului prevăd și crearea unui organ însărcinat cu monitorizarea respectării tratatului ce-l instituie (*treaty body*). Mai mult decât atât, tot aceste tratate prevăd și posibilitatea de a încredința acestui organ competența de a recepționa plângeri individuale adresate din partea cetățenilor unui Stat împotriva acestuia. Acest mecanism este opțional, iar Statele trebuie să-și manifesteze expres consimțământul pe lângă ratificarea propriu-zisă a tratatului - fie prin ratificarea unui protocol adițional la tratat (e.g. Protocolul Opțional la Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice) sau prin emiterea unei declarații în baza unui articol al convenției (e.g. articolul 22 al Convenției împotriva Torturii și a altor Pedepse ori Tratamente cu Cruzime, Inumane sau Degradante). În prezent, opt dintre cele zece OMT-uri pot emite *observații* asupra plângerilor provenite de la persoane fizice (sau *comunicări*, în jargonul ONU).

17 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Country visits of Special Procedures of the Human Rights Council since 1998 (Russia)*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://spinternet.ohchr.org/ViewCountryVisits.aspx?visitType=all&country=RUS&Lang=en>.

18 v. e.g. Raportorul Special pentru Federația rusă, M. Katsarova, *Situation of human rights in the Russian Federation*, nr. A/HRC/57/59, 13 septembrie 2024. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://digitallibrary.un.org/record/4071308?v=pdf>

19 Promo-LEX, *Urgent Appeal - Illegal Detention and Ill-Treatment of Human Rights Defender Vadim Pogorlețchi (Transnistrian Region, Republic of Moldova)*, 12 septembrie 2025. Accesat la 17 septembrie 2025. https://promolex.md/wp-content/uploads/2025/09/urgent_appeal_pogorlețchi_md.pdf.

20 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *The Core International Human Rights Instruments and their monitoring bodies*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/en/core-international-human-rights-instruments-and-their-monitoring-bodies>.

Procedura utilizată în fața fiecăruia dintre aceste organe de monitorizare a Tratatelor ONU privind drepturile omului ("OMT") este stabilită în mod particular de către fiecare tratat. Respectiv, cu toate că vom încerca să descriem trunchiul comun al acestor proceduri, până și acesta poate fi supus unor devieri minore²¹. Vom atrage atenție în mod particular Comitetului Drepturilor Omului ("CtDO"), folosindu-l deseori drept exemplu, acesta fiind singurul OMT care s-a pronunțat până acum asupra unei cauze ce vizează regiunea transnistreană.

Mecanismul plângerilor individuale în fața OMT-urilor este conceput pentru a fi accesibil oricărui cetățean. Astfel, redactarea și transmiterea unei comunicări nu necesită cunoștințe juridice prealabile, iar reprezentarea prin intermediul unui avocat nu este obligatorie.

Astfel, atât victima, precum și un reprezentant împuternicit al acesteia, poate transmite o comunicarea unui OMT împotriva unui Stat ce satisface două condiții preliminare: ratificarea tratatului invocat în comunicare și acceptarea competenței OMT-ului pentru examinarea plângerilor individuale.

Spre deosebire de formularul de cerere obligatoriu al CtEDO, OMT-urile nu necesită utilizarea unui format special pentru redactarea comunicărilor, cu toate că există șabloane a căror utilizare este recomandată. Aceasta ar trebui:

- ▶ Să conțină datele personale ale petiționarului, precum și semnătura sa;
- ▶ Să fie redactată în mod obligatoriu într-una dintre cele 6 limbi oficiale ale ONU: arabă, chineză, engleză, franceză, rusă sau spaniolă;
- ▶ Să indice o relatare a situației de fapt în ordine cronologică, acompaniată de anexele/ probele corespunzătoare. Spre deosebire de procedura în fața CtEDO, mecanismul obligă traducerea tuturor anexelor într-una din limbile oficiale ale ONU;
- ▶ Să explice capetele de acuzare și corespunderea lor cu faptele cauzei;
- ▶ Să dovedească epuizarea tuturor căilor de atac interne, mecanismul urmând același principiu al subsidiarității precum alte organe jurisdicționale internaționale;
- ▶ Să nu depășească 50 de pagini (împreună cu anexele indicate), iar în cazul în care depășește 20 de pagini, ar trebui să includă un rezumat de 5 pagini.

Spre deosebire de CtEDO, ce impune respectarea unui termen de 4 luni de la ultima hotărâre internă definitivă²², nu toate mecanismele OMT-urilor prevăd un termen precis în care să fie adresată comunicarea. În schimb, CtDO nu va considera comunicări ce întrec termenul de 5 ani (acesta este termenul general, dar există și excepții)²³.

Din momentul transmiterii comunicării OMT-ului, mecanismul permite instaurarea unui contradictoriu între cele două părți: Statului i se acordă timp pentru a formula observații în adresa comunicării, la care petiționarul va putea răspunde ulterior. O dată recepționate explicațiile ambelor părți, cauza este pregătită pentru o decizie din partea OMT-ului competent.

Procedura generală în fața OMT-urilor urmează două etape: admisibilitatea și judecarea cauzei pe fond. Mai precis, dacă comunicarea nu respectă exigențele formale necesare pentru admisibilitate, aceasta nu va fi judecată în fond - acesta fiind momentul în care OMT-ul decide dacă Statul parte la tratat ar fi încălcat sau nu dispozițiile acestuia. Procedura OMT-urilor nu corespunde unui sistem procedural inchizitorial, acestea nu vor încerca să stabilească elemente de fapt în afara celor furnizate de către părți și nici nu le va supune pe cele din urmă unor măsuri independente de verificare.

21 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Individual Complaint Procedures under the United Nations Human Rights Treaties*, Ghid informativ, nr. 7/Rev., 2013. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2021-08/FactSheet7Rev.2.pdf>.

22 Art. 35, par. (1), *Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, 4 noiembrie 1950, în vigoare obiectiv din 3 septembrie 1953. Accesat la 17 septembrie 2025. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG.

23 Comitetul pentru Drepturile Omului, *Rules of procedure of the Human Rights Committee*, Regulament, 4 ianuarie 2024, p. 99, par. (c). Accesat la 17 septembrie 2025. <https://digitallibrary.un.org/record/3902695?v=pdf>

Astfel, condițiile de admisibilitate se referă mai ales la:

- ▶ *Statutul de victimă al petiționarului.* Persoana respectivă trebuie să fi fost afectată în mod personal și direct de către acțiunea sau inacțiunea responsabilă de violarea drepturilor omului. Aidoma jurisprudenței CtEDO, OMT-urile nu acceptă plângeri abstracte sau generale (*actio popularis*);
- ▶ *Rolul OMT-urilor ca organe (cvasi)jurisdicționale.* OMT-urile nu acționează ca instanțe de apel, capabile de a anula hotărârile tribunalelor naționale. În schimb, acestea sunt competente exclusiv pentru stabilirea cazurilor de nerespectare a tratatului relevant;
- ▶ *Res judicata.* Pentru a nu dubla procedurile la nivel internațional, OMT-urile vor refuza judecarea cauzelor supuse considerării din partea altor organe internaționale, precum Curtea Europeană a Drepturilor Omului;
- ▶ *Respectarea principiului subsidiarității;*
- ▶ *Incompatibilitatea comunicării cu o rezervă* formulată de către Statul respectiv în momentul ratificării tratatului;
- ▶ *Verificarea caracterului abuziv al comunicării.* Supus interpretării OMT-ului, această condiție se referă mai ales la transmiterea repetată a unor comunicări privind aceeași situație judecată deja anterior.

În cazul în care OMT-ul declară o comunicare ca fiind admisibilă, urmează judecarea cauzei în fond. Observațiile acestora sunt definitive și nu pot fi supuse apelului. Conținutul acestora este public.

Detalii cu privire la ceea ce un OMT consideră a fi domeniul de aplicare al drepturilor conținute în tratatul pentru care este responsabil pot fi găsite în deciziile sale privind cazuri individuale, în observațiile generale pe care le adoptă (*general comments*) - ce interpretează semnificația diverselor articole - și în observațiile sale finale privind rapoartele prezentate periodic de Statele părți (*concluding observations*). Există, de asemenea, numeroase articole academice și manuale privind jurisprudența diferitelor comitete. Respectiv, accesul la informații privind jurisdicția OMT-urilor, spre deosebire de procedura în fața CDO, este facilitat. În special, din consultarea registrului de jurisprudență al OMT-urilor²⁴, putem remarca structura organizată a deciziilor acestor organe, precum și preocuparea acestora de a-și expune raționamentul și motiva deciziile²⁵.

Având în vedere cele expuse mai sus, acest mecanism pare a fi cel mai adaptat particularităților prezentate de către situația drepturilor omului din regiunea transnistreană, motiv pentru care îi vom acorda mai multă atenție în următoarele secțiuni.

24 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Jurisprudence Database*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/>.

25 V. e.g. Comitetul pentru Drepturile Omului, *Dorin Șeremet et al. c. Republic of Moldova*, cauza nr. 3278/2018, Opinii (admisibilitate și fond), 20 ianuarie 2022. Accesat la 17 septembrie 2025. docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=1%2b18yN0f%2bSOa2ki644HoxhGP0l-VRAz%2fqh2orlCqHnVn4w4OedZinspiO9nKI8m0bhZG%2buOXn7MUhKrwwRGdznApfSpeq4XgMGTex4EaLgEM%3d.

III. REPUBLICA MOLDOVA ȘI FEDERAȚIA RUSĂ ÎN FAȚA ORGANELOR DE MONITORIZARE A TRATATELOR ONU ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

A. Introducere generală și statistică

Putem observa că sistemul ONU de protejare a drepturilor omului este unul complex și modular. Statele își pot alege nivelul de angajament pe care și-l asumă în ce privește respectarea drepturilor omului. În practică, această decizie va depinde exclusiv de voința politică a Statului suveran²⁶, iar tabelul de mai jos ilustrează bine această concluzie în raport cu Republica Moldova și Federația rusă:

Tratat	Ratificat		Statul a consimțit mecanismului plângerilor individuale?		
	Moldova	Rusia	Modalitate	Moldova	Rusia
<i>*excluzând protocoalele substanțiale</i>	Moldova	Rusia	Modalitate	Moldova	Rusia
Convenția Internațională pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (1965)	1993	1969	Declarație în baza art. 14 a tratatului	Da (2013)	Da
Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (1966)	1993	1973	Ratificarea Primului Protocol Opțional la tratat	Da (2008)	Da (1991)
Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966)	1993	1973	Ratificarea Primului Protocol Opțional la tratat	Nu	Nu
Convenția pentru Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor (1979)	1994	1981	Ratificarea Primului Protocol Opțional la tratat	Da (2006)	Da (2004)

²⁶ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Ratification of 18 Human Rights Treaties*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://indicators.ohchr.org/>.

Convenția împotriva Torturii și a altor Pedepse ori Tratament Cruel, Inuman sau Degradant (1984)	1995	1987	Declarație în baza art. 22 al tratatului	Da (2011)	Da
Convenția cu privire la Drepturile Copilului (1989)	1993	1990	Ratificarea Protocolului Opțional la tratat privind o procedură a comunicărilor	Da (2024)	Nu
Convenția Internațională pentru Protecția Drepturilor Tuturor Lucrătorilor Migranți și a Membrilor de Familie (1990)	Nu	Nu	Declarație în baza art. 77 al tratatului	Nu	Nu
Convenția Internațională pentru Protecția Tuturor Persoanelor împotriva Disparițiilor Forțate (2006)	Semnat în 2007, neratificat	Nu	Declarație în baza art. 31 al tratatului	Nu	Nu
Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (2006)	2010	2012	Ratificarea Primului Protocol Opțional la tratat	Da (2022)	Nu

Acest nivel de autoresponsabilizare se răsfrânge în mod direct asupra garanțiilor de care beneficiază persoanele supuse jurisdicției acestor State și mai ales asupra căilor de atac disponibile pentru a pedepsi autorii violărilor drepturilor omului. În acest context, putem constata că, până în septembrie 2025, OMT-urile au adoptat 9 decizii cu privire la Republica Moldova și 161 decizii în adresa Federației ruse²⁷.

În legătură cu deciziile luate în adresa Republicii Moldova, 4 dintre ele au fost adoptate de către CtDO, 3 de Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor și 3 de Comitetul pentru Eliminarea Discriminărilor Rasiale. Printre acestea, Republicii Moldova i-a fost imputată încălcarea drepturilor omului în 4 cazuri printre cele 6 cazuri examinate în fond și cele 3 respinse ca fiind inadmisibile.

B. Sesizarea OMT-urilor în regiunea transnistreană: perspective și dificultăți

Până acum, doar Comitetul Drepturilor Omului s-a expus asupra unei cauze privind regiunea transnistreană. Este vorba de petiționarii D.O., G.K. și S.G. și cele două plângeri individuale înaintate în 2016 împotriva Republicii Moldova²⁸ și Federației ruse²⁹ (mecanismul nu permite acuzarea mai multor State în cadrul unei singure plângeri). În ambele cazuri, CtDO a adoptat o decizie de inadmisibilitate.

Pentru a expune situația de fapt, este necesar de menționat că petiționarii aparțineau comunității religioase a Martorilor lui Iehova din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, înregistrată încă din 1991 ca organizația religioasă în stânga Nistrului. În urma unei

²⁷ v. prin intermediul sistemului de căutare, Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Advanced Search*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/AdvancedSearch>.

²⁸ Comitetul pentru Drepturile Omului, *D.O., G.K. și S.G. c. Republica Moldova*, cauza nr. 2870/2016, Opinii (admisibilitate), 23 octombrie 2023. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/casedetails/4053/en-US>.

²⁹ Comitetul pentru Drepturile Omului, *D.O., G.K. și S.G. c. Federația rusă*, cauza nr. 2871/2016, Opinii (admisibilitate), 23 octombrie 2023. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/casedetails/4052/en-US>.

legi adoptate în 2009 de către așa-zisele autorități transnistrene, comunitatea a fost obligată să-și regularizeze actele constituente în legătură cu noile prevederi ale legislației sau, în caz contrar, să fie supusă procesului de lichidare juridică. Or, pe durata următorilor 5 ani, așa-zisul Minister al Justiției din stânga Nistrului le va refuza de 4 ori schimbările aduse actelor constituente.

Mai exact, pentru a le refuza cererile, autoritățile nelegitime din stânga Nistrului s-au bazat pe opinia unui grup de experți ce conchise că, *inter alia*: “sistemul de credință al Martorilor lui Iehova, precum și activitățile organizației religioase bazate pe acel sistem de credință, sunt contrare însuși fundamentelor ordinii constituționale, sănătății și moralității, drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor și persoanelor, precum și apărării și securității Statului”. Situația s-a judecat de două ori în fața așa-zisei Curți Supreme a Transnistriei, ce le-a respins plângerile. Or, potrivit petiționarilor, aceste măsuri erau discriminatorii pentru că altor organizații aflate în aceeași situație li se acceptaseră cererile de regularizare.

Ulterior, în aprilie 2015, unul dintre petiționari a adresat câte o scrisoare Prim-miniștrilor Republicii Moldova și Federației ruse pentru a solicita, în numele comunității religioase, o intervenție urgentă pentru soluționarea problemei și regularizarea situației juridice a organizației. Potrivit autorilor comunicării, apelul lor nu s-a soldat cu un răspuns. Or, fără o înregistrare regularizată, organizația lor risca să-și piardă personalitatea juridică, o consecință cu repercusiuni drastice asupra activităților religioase ale comunității.

Astfel, în iunie 2016, aceștia au adresat Comitetului Drepturilor Omului o comunicare prin care susțin că refuzul repetat al așa-ziselor autorități transnistrene de-a înregistra modificările aduse actelor constituente ale organizației constituie o încălcare a articolelor 18 (libertate religioasă), 22 (libertatea de asociere) și 26 (egalitatea în fața legii, interdicția discriminării) din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice.

Pe 15 decembrie 2023, CtDO a declarat ambele comunicări inadmisibile. Cu toate că Comitetul nu a oferit o soluție pe fondul cauzei, raționamentul expus de către acesta ne permite deja să formulăm o analiză preliminară a perspectivelor utilizării mecanismului în regiunea transnistreană.

a) În ce privește competența de a cunoaște comunicări privind regiunea transnistreană

În drept, o instanță (cvasi)jurisdicțională trebuie să fie competentă pentru a putea tranșa un contencios. Raportat la regiunea transnistreană, sunt competente *ratione personae* doar OMT-urile pentru care fie Republica Moldova, fie Federația rusă au consimțit jurisdicției lor. În ce privește competența *ratione temporis*, OMT-urile pot cunoaște doar comunicările ce atestă încălcări survenite ulterior consimțământului acordat de către State. *In fine*, stabilirea competenței *ratione loci* este mai dificilă având în vedere particularitățile regiunii transnistrene. Mai exact:

În legătură cu Federația Rusă: Cert, regiunea transnistreană se află pe teritoriul recunoscut internațional al Republicii Moldova. Totuși, Articolul 1 al Protocolului Adițional la PIDCP, ce descrie competența CtDO de-a examina plângeri individuale, folosește termenul “jurisdicție”, ce-ar putea fi supus unei interpretări *lato sensu* în afara dimensiunii exclusiv geografice la care se rezumă termenul “teritoriu”. *A fortiori*, acest raționament s-ar plia pe concepția jurisdicției extrateritoriale reținută de către CtEDO³⁰.

În legătură cu Republica Moldova: Aidoma declarației depuse în instrumentul de ratificare al CEDO, Moldova a emis o declarație în momentul ratificării Protocolului Adițional prin care ar limita aplicarea competența Comitetului la situațiile aflate sub controlul autorităților constituționale de la Chișinău. Totuși, diferența între cele două situații este că PIDCP, spre

³⁰ CtEDO, *Ilașcu și alții c. Republica Moldova și Federația rusă*, cauza nr. 48787/99, hotărâre (fond și satisfacție echitabilă), 8 iulie 2004, § 393-394. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-66444>.

deosebire de CEDO, nu reglementează în mod particular condițiile de valabilitate ale unei rezerve. Mai precis, în decizia privind admisibilitatea cauzei Ilașcu, CtEDO a îndepărtat aplicabilitatea declarației formulate de către Republica Moldova din cauză că ar fi prea generală, aspect ce contravine articolului 57 al CEDO.

Or, PIDCP nu stabilește în mod expres competența CtDO de a se pronunța asupra valabilității rezervelor/declarațiilor emise de către Statele părți la tratat. Astfel, cu toate că CtDO și-a recunoscut singură această prerogativă³¹, este incert în ce măsură eficacitatea unei rezerve nu rămâne supusă unui regim de opozabilitate. În ultimul caz, declarația prin care Moldova exclude aplicarea PIDCP în regiunea transnistreană rămâne opozabilă atâta timp cât celelalte State părți la tratat nu s-ar fi pronunțat împotriva acesteia, ceea ce nu s-a întâmplat în momentul redactării acestui articol.

În paralel, deoarece PIDCP nu prevede condiții pentru validitatea unei rezerve, cadrul legal aplicabil situației va fi cel de drept comun, stabilit de Convenția de la Viena din 1969³². Altfel spus, la aprecierea validității unei rezerve, CtDO va trebui să se raporteze la compatibilitatea acesteia cu "*obiectul și scopul tratatului*"³³. Totuși, pe lângă acest raționament pe care însuși CtDO îl acceptă³⁴, Comitetul mai consideră că o rezervă nu ar trebui să fie generală, ci să privească în mod direct o prevedere particulară a PIDCP³⁵.

În decizia Comitetului din 2023, acesta a refuzat să se pronunțe pe subiectul jurisdicției extrateritoriale exercitate de către Federația rusă nu din motiv că ar exclude o astfel de ipoteză, ci pentru că petiționarul - pentru fundamentarea acestei poziții - ar fi invocat doar argumente ce incitau CtDO să urmeze direct raționamentele reținute anterior de către CtEDO pe marginea subiectului. Practic, petentul în cauză a sugerat că CtDO ar trebui să rețină aceeași soluție ca și CtEDO.

În acest sens, CtDO a conchis următoarele: "Comitetul observă că, pentru a-și fundamenta afirmațiile privind jurisdicția Statului parte în cazul de față, autorii se bazează în principal pe concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului din jurisprudența sa privind Transnistria. Aceștia invită Comitetul să accepte controlul efectiv al statului parte asupra Transnistriei, pe baza constatărilor stabilite de Curte. Cu toate acestea, Comitetul are obligația de a stabili în mod independent dacă o comunicare care îi este prezentată este întemeiată, atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere factual"³⁶.

Prin consecință, CtDO a declarat comunicarea drept inadmisibilă, considerând că petiționarul nu și-ar fi motivat îndeajuns plângerea. Ce trebuie să reținem din acest raționament este că CtDO încearcă să se diferențieze, la nivel instituțional, de către CtEDO și își afirmă clar intenția de a nu deveni o dublură a curții de la Strasbourg. Or, putem într-adevăr constata că majoritatea argumentelor invocate în fața Comitetului în cauza examinată, atât din partea petiționarului cât și din partea Statelor, făceau aluzie la soluțiile reținute și jurisprudența adoptată de către CtEDO.

În orice caz, conceptul de *jurisdicție extrateritorială* nu a fost conceput și nici nu se limitează prin câmpul său de aplicare la spațiul Convenției Europene a Drepturilor Omului³⁷. Prin

31 Comitetul pentru Drepturile Omului, *Observația generală nr. 24 (52) privind aspectele legate de rezervele formulate în momentul ratificării Pactului sau a Protocoloalelor opționale aferente ori al aderării la aceste instrumente sau în legătură cu declarațiile formulate în temeiul articolului 41 din Pact*, nr. HRI\GEN\I\Rev.1, 1994, p. 18. Accesat la 17 septembrie 2025. tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2F21%2FRev.1%2FAdd.6&Lang=fr.

32 v. art. 19 - 23, *Convenția de la Viena cu privire la Dreptul Tratatelor*, 23 mai 1969, intrare în vigoare obiectivă la 27 ianuarie 1980. Accesat la 17 septembrie 2025. https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf.

33 v, art. 19, p. c), *ibid*.

34 Comitetul pentru Drepturile Omului, *Observația generală nr. 24 (52) privind aspectele legate de rezervele formulate în momentul ratificării Pactului sau a Protocoloalelor opționale aferente ori al aderării la aceste instrumente sau în legătură cu declarațiile formulate în temeiul articolului 41 din Pact*, nr. HRI\GEN\I\Rev.1, 1994, § 17-18. Accesat la 17 septembrie 2025. tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2F21%2FRev.1%2FAdd.6&Lang=fr.

35 § 19, *ibid*.

36 Comitetul pentru Drepturile Omului, *D.O., G.K. și S.G. c. Federația rusă*, cauza nr. 2871/2016, Opinii (admisibilitate), 23 octombrie 2023, § 8.7. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/casedetails/4052/en-US>.

37 v. e.g. Max Planck Encyclopedias of International Law, *Extraterritoriality*, M.T. Kamminga, septembrie 2020. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law/epil/9780199231690/law-9780199231690-e1040>

consecință, CtDO ar putea, într-un viitor litigiu, ajunge pe cale proprie și în mod separat la aceeași concluzie luată de către CtEDO.

În același registru, CtDO nu s-a expus definitiv nici pe subiectul validității declarației formulate de către Republica Moldova, deoarece autoritățile constituționale s-au supus benevol competenței Comitetului³⁸. În acest sens, Comitetul a remarcat că: "(...) în pofida declarației din instrumentul de ratificare a Protocolului Opțional la Pact, [Republica Moldova] și-a recunoscut în mod expres jurisdicția sa, **în prezenta cauză și în limitele obligațiilor sale pozitive de a garanta drepturile prevăzute în Pact persoanelor din regiunea transnistreană**".

Or, această formulare nici nu ne oferă un răspuns concludent în legătură cu validitatea declarației și nici nu-i oferă viitorului justițiabil garanția că autoritățile constituționale vor recunoaște sistematic competența Comitetului în fiecare cauză analizată de către acesta.

Mai mult decât atât, din decizia Comitetului reiese că Republica Moldova nu și-ar fi recunoscut jurisdicția decât "în limitele obligațiilor sale pozitive (...)". Altfel spus, însăși Republica Moldova și-a limitat nivelul de responsabilitate pe care și-l asumă pentru respectarea tratatului în regiunea transnistreană. Cert, acesta regim a fost înaintat în lumina bine stabilită a soluțiilor emise de către CtEDO. Totuși, diferența între cele două situații este că, în primul caz, anume Curtea limitase responsabilitatea Republicii Moldova la respectarea unor obligații pozitive - asumate în baza articolului 1 al Convenției - pe când în acest caz însăși Statul încearcă să se eschiveze de la asumarea unor angajamente mai mari.

Astfel, perspectiva atragerii la răspundere a Republicii Moldova în fața Comitetului Drepturilor Omului ar putea părea, în situația actuală, că depinde de menținerea la Chișinău a unui regim politic favorabil respectării Statului de drept și promovării drepturilor omului. În caz contrar, CtDO va trebui să interpreteze validitatea declarației, acest aspect fiind unul esențial în determinarea admisibilității unei comunicări³⁹. Totuși, cu toate că nu putem prezice rezultatul unei eventuale soluții, criteriile redibitorii precizate în prealabil de către CtDO - dintre care în special cel al caracterului general al unei rezerve - par să împingă balanța înspre invaliditatea declarației emise de către Republica Moldova.

b) Multitudinea organelor (cvasi)jurisdicționale

Rezidual, putem menționa că cele evocate mai sus nu sunt valabile în integralitate decât în fața Comitetului Drepturilor Omului instituit de către PIDCP. Or, în funcție de pretensele încălcări aduse drepturilor omului, justițiabilul dispune de mai multe organe în fața cărora să-și poată purta revendicările. Această concluzie ar putea atrage două consecințe:

Privind fenomenul de forum shopping: fiecare OMT asigură respectarea actului juridic ce-l instituie. Respectiv, specificitatea fiecăruia dintre tratatele ONU privind drepturile omului ar trebui să evite oricare intersectare între competențele *ratione materiae* a OMT-urilor. Prin consecință, este improbabil ca justițiabilul să se aplece în situația în care ar putea sesiza mai multe OMT-uri, dispunând de libera alegere de a-și adresa comunicarea unuia sau altuia. În caz contrar, justițiabilul ar încerca să identifice diferențele structurale în jurisprudența OMT-urilor pentru a determina care dintre ele i-ar fi mai favorabilă lui.

Privind riscurile incoerenței: în teorie, ar fi posibil ca OMT-urile să ofere soluții diferite unor probleme majore ce aparțin contenciosului internațional al drepturilor omului în regiunea transnistreană. Spre exemplu, un OMT ar putea admite controlul efectiv al Federației ruse în stânga Nistrului, pe când altul să o refuze. Totuși, pe când o astfel de eterogenitate rămâne improbabilă din considerente de *politică jurisprudențială*, ea s-ar putea manifesta în

³⁸ Comitetul pentru Drepturile Omului, *D.O., G.K. și S.G. c. Republica Moldova*, cauza nr. 2870/2016, Opinii (admisibilitate), 23 octombrie 2023, § 8.4. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://juris.ohchr.org/casedetails/4053/en-US>.

³⁹ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Individual Complaint Procedures under the United Nations Human Rights Treaties*, Ghid informativ, nr. 7/Rev., 2013, pg. 9. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2021-08/FactSheet7Rev.2.pdf>.

legătură cu subiecte mai nesemnificative sau de ordin cazuistic (e.g. aprecierea unor măsuri întreprinse de către autoritățile de la Chișinău - în lumina obligațiilor pozitive ale Statului debitor Republica Moldova - ca fiind suficiente sau nu).

C. Considerente privind implementarea observațiilor organelor de monitorizare a Tratatelor ONU privind drepturile omului

---

Putem remarca că terminologia utilizată pentru a descrie mecanismul este neclară. Pe de o parte, deciziile acestor organe se numesc *observații* și nu hotărâri. Pe de altă parte, registrul oficial se referă la o *jurisprudență* a OMT-urilor. În același timp, tratatele rămân vagi în privința statutului jurisdicțional al acestui mecanism. Fără niciun dubiu, această ambiguitate nu este accidentală, ci reflectă o lipsă de voință politică pentru instaurarea unui mecanism jurisdicțional al cărui decizii s-ar impune Statelor în mod obligatoriu. În orice caz, acest mecanism este cel care se aseamănă cel mai mult unei proceduri (cvasi)jurisdicționale printre sistemul Națiunilor Unite⁴⁰.

În situația actuală, am putea considera că statutul juridic al *observațiilor* va depinde, în fiecare țară, de cadrul juridic național, de interpretarea dreptului de către instanțe și de către executiv⁴¹. Spre exemplu, Curtea Supremă a Spaniei a hotărât că observațiile Comitetului pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor sunt obligatorii⁴².

Deciziile organelor reprezintă o interpretare definitivă a tratatelor respective ("*authoritative interpretation*"). În cazul în care se constată încălcări ale drepturilor omului, observațiile OMT-urilor conțin *recomandări* adresate statului parte în cauză ce vizează redresarea situației. Printre acestea se pot număra și remedii solicitate de către petiționar, acesta fiind invitat să le precizeze în cadrul comunicării. În orice caz, acestea rămân recomandări și nu au o valoare juridică obligatorie.

OMT-urile au elaborat proceduri pentru a monitoriza dacă Statele părți au pus în aplicare recomandările lor (așa-numitele proceduri de urmărire, sau "*follow-up procedures*"). Or, s-ar putea considera că prin acceptarea procedurilor de plângeri individuale, Statele părți ar fi consimțit, de asemenea, să respecte și concluziile OMT-urilor.

Dacă un OMT constată încălcarea unui tratat, statul este invitat să furnizeze, în termen de 180 de zile, informații cu privire la măsurile pe care le-a luat pentru a pune în aplicare recomandările formulate. Răspunsul statului este apoi transmis petiționarului pentru comentarii. În cazul în care Statul parte nu întreprinde măsurile adecvate, OMT-ul poate menține cazul în examinare în cadrul procedurii de urmărire. Se continuă astfel dialogul cu Statul parte, iar cazul rămâne deschis până la adoptarea unor măsuri satisfăcătoare. Informațiile referitoare la procedurile de urmărire nu sunt confidențiale, iar reuniunile OMT-urilor în cadrul cărora sunt discutate aceste informații sunt publice.

Spre exemplu, în decizia Grigore Zapescu c. Republica Moldova, adoptată pe 31 mai 2021, Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale a imputat Moldovei violarea articolului 6 (dreptul la un remediu efectiv) al Convenției domeniiale. Situația de fapt descrie cazul unui petiționar de etnie romă care nu a fost angajat în sfera privată în urma unui comportament discriminatoriu din partea angajatorului. Or, instanțele naționale nu i-au permis petiționarului să beneficieze de un remediu efectiv deoarece nu au aplicat standardele procedurale în materie de măsuri discriminatorii - ce prevăd, mai ales, inversarea sarcinii probei dacă victima aduce argumente serioase și legitime pentru suspectarea *prima facie* a unei măsuri

40 v. pe acest subiect, Max Planck Encyclopedias of International Law, *Human Rights, Individual Communications/Complaints*, A. Tadjini, aprilie 2024, p. 20. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://opil.ouplaw.com/display/10.1093/law/epil/9780199231690/law-9780199231690-e815?-skey=oBMQI5&result=3&prd=MPIL>.

41 Open Global Rights, *Human rights victims' complaints to UN not treated effectively*, A.S. Galand, B. Çali, 20 martie 2020. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.openglobalrights.org/human-rights-victims-complaints-to-un-not-treated-effectively/?lang=French>.

42 Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului, *Spain sets milestone in international human rights law, say UN women's rights experts*, 8 noiembrie 2018. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2018/11/spain-sets-milestone-international-human-rights-law-say-un-womens-rights?LangID=E&NewsID=23849>.

discriminatorii. Altfel spus, garanțiile procedurale nu au fost aplicate corespunzător în adresa petiționarului, rezultând într-o încălcare a articolului 6 al Convenției. Astfel, pentru redresarea situației, Comitetul a *recomandat* Republicii Moldova:

- ▶ Să-și ceară scuze din partea petiționarului;
- ▶ Să-i ofere acestuia o compensare adecvată pentru prejudiciul suferit. Putem înțelege că sarcina de a evalua valoarea compensației necesare îi revine Statului autor al violării;
- ▶ Să disemineze prezenta decizie atât în adresa publicului larg, cât și printre instanțele judiciare moldovenești, inclusiv prin traducerea acesteia în limba română;
- ▶ Să asigure aplicarea legislației naționale în materie de discriminare, inclusiv prin formări domeniiale în adresa judecătorilor.

Această analiză simplă ne permite să observăm diferențele clare între dispozitivul deciziilor adoptate de CtEDO și de OMT-uri. Cea mai importantă dintre ele se referă astfel la obligativitatea deciziei. Un Stat vinovat de nerespectarea drepturilor omului poate decide în mod discreționar dacă se va conforma deciziei sau nu. Or, informațiile disponibile public nu ne permit să stabilim cu certitudine dacă Republica Moldova a aplicat benevol sau nu recomandările conținute în cele 4 decizii în care a fost responsabilizată de către un OMT. *A fortiori*, în măsura în care există la nivel național nu numai un mecanism clar pentru executarea deciziilor CtEDO, cât și o instituție responsabilă de monitorizarea implementării acestora (agentul guvernamental), ne-am putea aștepta la un echivalent național în ce privește deciziile OMT-urilor. Totuși, nu am reușit să identificăm existența în prezent a unui astfel de mecanism.

Mai precis, putem cita paragraful 11 din punctul 5 al Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 65/2019, ce stabilește competența Consiliului Național pentru Drepturile Omului (“CNDO”) în ce privește “efectuarea controlului asupra îndeplinirii de către autoritățile publice vizate a recomandărilor mecanismelor internaționale de protecție a drepturilor omului formulate la adresa Republicii Moldova”. Astfel, înțelegem rolul de control pe care ar trebui să-l exercite CNDO. Totuși, rămâne neclar în ce măsură este realizat acest control - informațiile accesibile cu privire la subiect fiind lacunare - și asupra cui este exercitat. Altfel spus, oricum nu este clar asupra cui revine competența pentru implementarea propriu-zisă a recomandărilor emise de către OMT-uri.

Putem menționa și răspunsul Republicii Moldova acordat în cadrul mecanismului de raportare periodică în fața OMT-urilor⁴³. Mai exact, la solicitarea CtDO de a “indica care sunt mecanismele existente pentru punerea în aplicare a opiniilor Comitetului în temeiul Protocolului opțional la Pact și oferi informații privind măsurile adoptate pentru a asigura respectarea deplină a fiecărei opinii adoptate în privința Statului parte”⁴⁴, Republica Moldova a transmis că “Ministerul Justiției [al Republicii Moldova] coordonează punerea în aplicare a Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, a Opiniilor/Recomandărilor Comitetului și elaborează rapoartele pe baza informațiilor furnizate de toate autoritățile implicate în implementarea Pactului”. Or, formulările vagi precum “autoritățile implicate în implementarea Pactului” nu permit clarificarea situației.

În paralel, pe 25 iunie 2025, Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor a adresat o listă de probleme și întrebări în legătură cu ultimul raport periodic elaborat de către Republica Moldova în domeniul implementării tratatului domeniial. Printre acestea, figurează și o solicitare de informații privind “măsurile adoptate pentru implementarea opiniilor organelor tratatelor ONU privind comunicările individuale, în special punerea în aplicare a opiniilor Comitetului în cauza Ciobanu c. Republica Moldova, inclusiv acordarea unei compensații financiare adecvate pentru prejudiciile materiale și morale, precum și

⁴³ Prin intermediul motorului de căutare. V. Organele Tratatelor ONU în domeniul drepturilor omului. *UN Treaty Body Database*. Accesat 17 septembrie 2025. tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Countries.aspx.

⁴⁴ Comitetul pentru Drepturile Omului, *List of issues prior to submission of the fourth periodic report of the Republic of Moldova*, 30 august 2023, cap. A, p. 1. Accesat la 17 septembrie 2025. docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=Y%2Faccp8rXCQdReYpxifKB97B-m%2BXuNvVvqEZ8vSEJSaC%2Fpl8j%2FtDWvx1UzZxY%2BT08DdCskYbaLOW%2BaT%2BoxC8Jzaw%3D%3D.

opiniile sale în cauza Promo-LEX c. Republica Moldova (...)”⁴⁵. La ora actuală, încă nu dispunem de răspunsul Republicii Moldova.

În final, din Planul de acțiuni pentru implementarea “Programului național privind asigurarea respectării drepturilor omului pentru anii 2024-2027” (“PNADO”) reiese că Guvernul Republicii Moldova a identificat drept obiectiv specific în domeniul drepturilor omului următorul subiect: “Evaluarea oportunității instituirii mecanismului de implementare a observațiilor și a recomandărilor comitetelor ONU pe plângeri individuale”. Or, raportul privind implementarea acțiunilor din PNADO pentru anul 2024 ne indică statutul *nerealizat* al acestui obiectiv, în ciuda depășirii termenului stabilit de către Guvern pentru îndeplinirea acestuia - anul 2024⁴⁶. *A fortiori*, obiectivul nu vizează conceperea propriu-zisă a mecanismului, ci doar realizarea unui “studiu privind evaluarea oportunității instituirii unui astfel de mecanism”, ceea ce ne indică că încă ne aflăm departe de rezultate concrete. La etapa actuală, Ministerul Justiției se află “în căutare de parteneri strategici care să ofere sprijin în acest demers”.

Astfel, statutul implementării recomandărilor OMT-urilor de către autoritățile de la Chișinău rămâne incert. În ce privește perspectiva implementării voluntare de către Federația rusă a recomandărilor Comitetului, nu este nevoie de o analiză aprofundată pentru a constata caracterul său redutabil. În schimb, spre deosebire de alte mecanisme expuse mai sus, deciziile OMT-urilor ar putea provoca o presiune politică notabilă asupra Federației ruse, aidoma hotărârilor CtEDO, și continua documentarea controlului efectiv exercitat de către Rusia în stânga Nistrului. În paralel, caracterul (cvasi)jurisdicțional al OMT-urilor ar putea avea drept efect sporirea legitimității de care beneficiază aceste decizii.

D. Mecanismul suplimentar privind medierea diferendului interstatal

În final, putem menționa că pe lângă procedura de plângeri individuale, Statele părți la Tratatul ONU privind drepturile omului mai pot consimți unui mecanism ce-ar permite unui Stat semnatar să sesizeze OMT-ul competent în legătură cu încălcări ale tratatului comise de către alt Stat semnatar.

Nu există o procedură generalizată aplicabilă ansamblului de tratate. Fiecare dintre ele reglementează în mod particular limitele mecanismului. Totuși, analiza concretă a dispozițiilor tratatelor ne permite să distingem două modele generale:

În primul caz, nu putem vorbi aici de un contencios interstatal - precum în cazul articolului 33 al CEDO - deoarece procedura instituită de tratatele ONU - spre exemplu, de către articolul 21 al Convenția împotriva Torturii și altor Pedepse ori Tratamentul cu Crușmă, Inumane sau Degradante - se aseamănă mai mult unui proces de mediere.

Conform procedurii, OMT-ul responsabil acompaniază cele două părți în vederea obținerii unui acord amiabil și nu dispune de competențe jurisdicționale. În schimb, procedura impune părților respectarea anumitor proceduri destinate facilitării comunicării. Spre exemplu, Statul în adresa căruia este formulată o comunicare este obligat să ofere explicații pe marginea incidentului, iar Comitetul împotriva torturii poate solicita informații suplimentare părților.

⁴⁵ Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor, *List of issues and questions in relation to the seventh periodic report of the Republic of Moldova*, 25 iunie 2025, p. 4, par. (g). Accesat la 17 septembrie 2025. tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FMDA%2FQ%2F7&Lang=en.

⁴⁶ Consiliul Național pentru Drepturile Omului, *Raport privind implementarea Setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor recepționate în cadrul celei de-a 40-a sesiune Grupului de lucru al Evaluării Periodice Universale a ONU, pentru anul 2024*, 23 iunie 2025, pg. 262, p. 14.1.4. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-15/Raport%20privind%20implementarea%20ac%C8%99Biunilor%20din%20PNADO%20%282024-2027%29%2C%20pentru%20anul%202024.pdf>.

În plus, la sfârșitul procedurii, acesta publică un raport descriptiv privind situația, a cărui conținut variază în funcție de rezultatul procesului de mediere. În orice caz, Comitetul nu va tranșa situația în locul părților, ci se va limita la un rol pasiv de mediere.

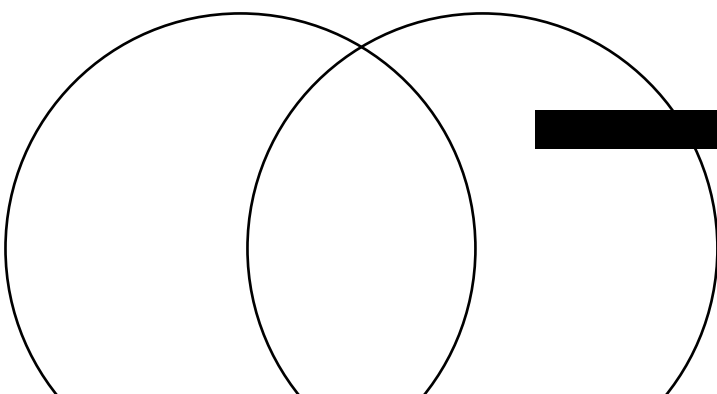
Prin consecință, acest mecanism nu pare adaptat situației din regiunea transnistreană. *In fine*, acesta se bazează pe voința politică discreționară a fiecărui Stat de a colabora în vederea soluționării situației. Or, trecutul Federației ruse denotă un climat tensionat al relațiilor internaționale și o sfidare crasă a regulilor de drept internațional, precum și o negare constantă a responsabilității acesteia asupra fărâdelegilor comise în stânga Nistrului.

În al doilea caz, anumite tratate - este vorba de articolele 11-13 din Convenția internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale și de articolele 41-43 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice - instituie o procedură mai completă decât prima. În esență, primele etape ale procedurii sunt asemănătoare. În schimb, dacă problema supusă procesului de mediere nu a fost rezolvată în mod satisfăcător în prima etapă, OMT-ul relevant poate desemna o comisie de conciliere ce, în ultimă instanță, va redacta un raport în care se va expune precis asupra diferendului. Astfel, putem înțelege că, în acest caz, o entitate terță și independentă va emite o opinie asupra poziției fiecărei părți, ceea ce ar putea fi relevant pentru cazul nostru.

Totuși, nici această procedură nu se adeverește suficientă din mai multe considerente: sesizarea comisiei de conciliere poate avea loc, la sfârșitul primei etape, doar în cazul acordului prealabil oferit de către ambele părți, iar eventualul raport elaborat la finele mecanismului nu este transmis publicului larg, ci comunicat doar părților interesate.

Subsidiar, putem menționa că o eventuală activare a mecanismului din partea Republicii Moldova în adresa Federației ruse ar putea contribui la îndeplinirea obligațiilor pozitive pe care Moldova și le asumă în fața CtEDO.

IV. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În statu-quo actual, cele trei mecanisme ONU de plângeri individuale rămân obscure și puțin cunoscute de către justițiabilii din Republica Moldova. Până acum, acest lucru putea fi explicat prin predominanța CEDO, ce acoperea în mod suficient întreg spectrul contenciosului internațional al drepturilor omului din zonă. Respectiv, în prezența regulii *res judicata*, justițiabilii preferau să-și poarte revendicările în fața CtEDO, jurisprudența acesteia fiind deja amplu dezvoltată până și în ce privește regiunea transnistreană. Altfel spus, în măsura în care drepturile asigurate de către Tratatul ONU coincid în mare măsură cu cele prevăzute de CEDO, iar deciziile CtEDO se impun - în mod clar și fără ambiguitatea mecanismelor ONU - Statelor părți la Convenție, justițiabilii nu aveau nevoie de alt mecanism.

Or, războiul declanșat de Federația rusă în Ucraina a bulversat critic echilibrul anterior. Mai precis, excluderea/retragerea Rusiei din Consiliul Europei are drept consecință incompetența CtEDO de-a atrage la răspundere Kremlinul pentru violări ale drepturilor omului comise după 16 septembrie. În schimb, regimul limitat aplicabil responsabilității Republicii Moldova în ce privește regiunea transnistreană nu a fost schimbat - acesteia îi revine doar respectarea obligațiilor pozitive pe care și le asumă în baza articolului 1 al Convenției.

Situația devine astfel clară și nu este de mirare că putem observa o număr notabil de comunicări înaintate în fața CtEDO împotriva Rusiei începând cu 2022⁴⁷. Din păcate însă, niciuna dintre ele nu pare să vizeze situația drepturilor omului din regiunea transnistreană, cu toate că au fost create premisele necesare acestei tranziții. Cert, după cum am menționat mai sus, atât CEDO cât și mecanismele ONU exclud duplicarea procedurii prin aplicarea regulii *res judicata*. Însă, aceasta se aplică doar litigiile ce privesc aceeași cauză între aceleași părți. Or, contextul descris mai sus deschide calea spre o altă strategie: **pentru aceeași situație de fapt, înaintarea cauzei în fața CtEDO împotriva Moldovei și în fața OMT-urilor împotriva Federației ruse.**

Suntem de părere că actuala utilizarea modestă a mecanismelor ONU în regiunea transnistreană poate fi atribuită ignoranței manifestate de către publicul larg față de mecanismele expuse în acest articol - printre care în special plângerile individuale în fața OMT-urilor, acestea fiind cele mai adaptate subiectului nostru de analiză.

În acest context, am putea sugera atât organizațiilor neguvernamentale din domeniul drepturilor omului, cât și autoritățile publice domeniiale să întreprindă acțiuni de *advocacy* pentru promovarea mecanismelor ONU de plângeri individuale pentru a spori gradul de sensibilizare al potențialilor justițiabili.

În ce privește autoritățile de la Chișinău, acestea ar trebui să creeze un mecanism pentru implementarea recomandărilor emise în special de către OMT-uri aidoma celui existent pentru CtEDO. Informațiile privind respectarea tratatelor ONU și a recomandărilor OMT-urilor ar trebui să fie publice și ușor accesibile cetățenilor.

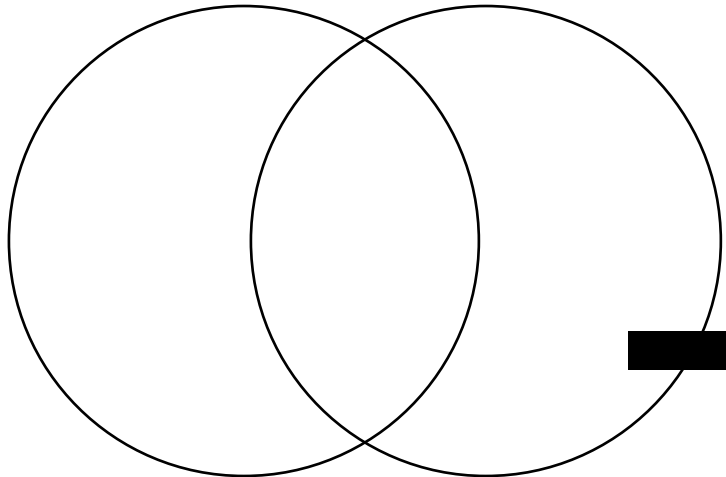
⁴⁷ Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru drepturile omului. *Individual Communications - Human Rights Committee*. Accesat la 17 septembrie 2025. <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/ccpr/individual-communications>.

În concluzie, utilizarea mecanismelor ONU - printre care în special cel în fața OMT-urilor - nu va bulversa și nu poate bulversa situația drepturilor omului în regiunea transnistreană. Dimpotrivă, această perspectivă ar fi capabilă, în cel mai bun caz, doar de a menține statu-quo-ul dinaintea expulzării/retragerii Rusiei din Consiliul Europei. Totuși, în lipsa altor alternative de drept internațional pozitiv, nici această perspectivă nu pare lipsită de avantajele sale.

Resurse suplimentare:

1. Max Planck Encyclopedias of International Law - *Human Rights, Individual Communications/Complaints*, A. Tadjini, aprilie 2024.
2. Max Planck Encyclopedias of International Law - *Complaints Procedure: Human Rights Council*, T. Rathgeber, decembrie 2024.

www.promolex.md,
str. Petru Movilă 23/13
MD-2004, Chișinău, Moldova
e-mail: info@promolex.md

